

3. При выдаче заданий для самостоятельной работы необходимо выделить разделы обязательные для выполнения и разделы для ознакомления, определив предельные сроки выполнения и сдачи обязательных разделов.

4. Необходимо постоянно обучать студентов методам самостоятельной работы.

5. Вузовская лекция — главное звено дидактического цикла обучения. Её цель — формирование у студентов ориентировочной основы для последующего усвоения материала методом самостоятельной работы.

6. Лабораторные работы сопровождают и поддерживают лекционный курс. При организации проведения лабораторных работ целесообразно формировать рабочие группы с распределением функций между участниками группы

7. При проведении аттестации студентов важны систематичность, объективность и аргументированность — главные принципы, на которых основаны контроль и оценка знаний студентов.

8. Проверка, контроль и оценка знаний студента, требуют учета его индивидуального стиля и предпочтений в осуществлении учебной деятельности. Знание критериев оценки знаний обязательно для преподавателя и студента.

УКАРАНЕННЕ СТРАТЭГІЙ КРЫТЫЧНАГА МЫСЛЕННЯ Ё ПРАЦЭСЕ ПАДРЫХТОЎКІ ІНЖЭНЕРАЎ

Макарыч М.В. (Рэспубліка Беларусь, Мінск, БНТУ)

Ва ўмовах дэмакратызацыі сучаснай адукацыі робіцца заканамерным пошук шляхоў удасканалення навучальнага працэсу. Асаблівая ўвага надаецца метадыкам, з дапамогай якіх фарміруецца светапогляд студэнтаў, умненне вучыцца самастойна і крытычна разважаць. З улікам сучаснай стратэгіі сістэмы вышэйшай адукацыі Рэспублікі Беларусь, якая зараз шукае магчымасці інтэграцыі ў еўрапейскую адукацыйную прастору, неабходна забяспечыць умовы для развіцця, самасцвярджэння і самарэалізацыі асобы. Накіраванасць у бок асобы студэнта з улікам сучасных патрабаванняў з'яўляецца галоўным падмуркам працэсу мадэрнізацыі сучаснай адукацыі.

Развіццё крытычнага мыслення моладзі робіцца найбольш актуальным у перыяд інтэнсіўных сацыяльных змен. Тэхналогія фарміравання і развіцця крытычнага мыслення — гэта сістэма дзейнасці, якая грунтуецца на даследаванні праблем і сітуацый на выснове самастойнага выбару, адэкватнай ацэнкі і фармулявання стратэгіі вырашэння праблемы. Крытычнае мысленне — гэта даволі складаны працэс творчай перапрацоўкі інфармацыі. Ён патрабуе спачатку ўсведаміць фактычную наяўную інфармацыю, пасля пераасэнсаваць яе і на заключным этапе генерыраваць творчую ідэю, якая нарэшце і будзе з'яўляцца асноўным вынікам працэсу крытычнага мыслення.

Паколькі размова ідзе аб працэсе падрыхтоўкі інжэнераў, ад якіх у вялікай ступені залежыць будучыня нашае дзяржавы ў тэхніка-тэхналагічным і сацыяльна-эканамічным плане, неабходна скарыстаць усе магчымасці адукацыйных метадык дзеля фарміравання крытычнага мыслення студэнтаў тэхнічных вун. З гэтай нагоды практычныя заняткі патрэбна ствараць з улікам характэтыстык крытычнага мыслення, пачыная ад пастаноўкі праблемы і завяршаючы прыняццем адпаведнага рашэння. Заняткі з улікам тэхналогіі фарміравання крытычнага мыслення маюць асаблівую структуру і павінны ўключаць пяць асноўных этапаў: размінка, матывацыя, актуалізацыя, засваенне новага матэрыялу, то бок усведамлення яго зместу, і рэфлексія. Рэфлексія з'яўляецца адным з асноўных этапаў. Існуюць асобныя стадыі рэфлексіі: усталяванне фактаў, аналіз прычын, планаванне далейшых дзеянняў.

Аднак працэс фарміравання крытычнага мыслення — гэта не толькі працэс навучання, але і выхавання асобы. У яго выніку актуалізуюцца такія прыродныя якасці, як цікаўнасць, успрымальнасць, упэўненасць у сабе, самастойнасць, камунікабельнасць, смеласць у выказванні ўласных ідэй.

Тым не менш, развіццё крытычнага мыслення студэнтаў на практычных занятках грунтуецца не толькі на дзейнасці педагога. Адносіны студэнта да вучобы і менавіта яго пазнавальна-вытворчая дзейнасць з'яўляецца неад'емнай часткай паспяховага сумеснага супрацоўніцтва студэнта і выкладчыка.

Дзейнасць выкладчыка прадугледжвае наступныя этапы работы: адбор зместу вывучаемага матэрыялу; выбар аптымальных форм арганізацыі вучэбнай дзейнасці; падбор прымальных метадаў і прыёмаў выкладання матэрыялу і ацэнкі ведаў.

Дзейнасць студэнта пры фарміраванні крытычнага мыслення ўключае работу з інфармацыяй, разнастайныя формы вучэбнай дзейнасці, метады і прыёмы вучэння і самаацэнкі. Выбіраючы формы, метады і прыёмы навучання, якія садзейнічаюць фарміраванню крытычнага мыслення, неабходна памятаць пра асаблівасці той ці іншай дысцыпліны. Так, напрыклад, асаблівасцю вывучэння замежнай мовы ў тэхнічнай вучэбнай дзейнасці студэнтаў з'яўляецца высокая ступень самастойнасці студэнтаў пры знаёмстве з апошнімі замежнымі тэхналогіямі. Зыходзячы з гэтага, вызначаюцца педагагічныя ўмовы для актывізацыі самастойнай пошукавай дзейнасці студэнтаў па збору тэхнічнай інфармацыі з мэтай выкарыстання яе на практычных занятках, што ў сваю чаргу пашырыць магчымасці інтэграцыі будучых інжэнераў ў сусветную інфармацыйную прастору.

К ВОПРОСУ О ПОНЯТИИ «ОБРАЗОВАНИЕ»

Малыхина Г.И. (Республика Беларусь, Минск, БГУИР)

Известное китайское изречение: «Не дай Вам бог жить в эпоху перемен!» каждый понимает по-своему. Однако его подлинный, философский смысл связан не только с социальными катаклизмами, но и вызванными ими неизбежными трансформациями мировоззрения, его духовно-нравственных основ.

Перманентное реформирование образования (чему мы являемся свидетелями на протяжении последних лет) означает не просто сокращение сроков обучения или перераспределение учебных часов между изучаемыми дисциплинами. Это – внешний, количественный параметр перемен. Более глубоко речь идет о смене классической образовательной парадигмы в новых исторических и социокультурных условиях (глобализация, информатизация, общемировая конкуренция и др.) и означает разрыв с прежними образовательными идеалами, педагогическим наследием, традициями и школами в системе образования. Как и сама глобализация, данный процесс имеет сложный, противоречивый характер, может быть естественным или искусственным, одобряемым педагогическим сообществом и обществом в целом, либо нет. Иными словами, этот процесс затрагивает сознание и ценностные ориентиры граждан, их мировоззрение, а значит и духовную основу национального самосознания [1]. Как справедливо отмечает Кирвель Ч.С., «всякие социальные трансформации, социальные катаклизмы, революции, в том числе и «цветные», подготавливаются незаметными, постепенными изменениями в общественном сознании» [2]. В качестве исторического примера он справедливо приводит крах Советского Союза, который «... потерял опору в сознании значительной части народных масс, интеллигенции, элиты, управленцев и т.д. И не помогли ему устоять ни армия, ни самый богатый на планете ресурсоэнергетический потенциал, ни передовые космические технологии. Он проиграл в духе, идеологии, сознании и поэтому был обречен» [2].

Сегодня мало просто констатировать, что институт образования – важнейший социальный институт, определяющий будущее страны и ее место в перспективе мировой истории. Мало просто декларировать антропологический характер новой образовательной парадигмы, ориентированной на развитие в человеке «человеческого». Отказавшись от классического (университетского) идеала образования и идеала образованного человека, необходимо выработать новые, соответствующие реалиям сегодняшнего дня, идеалы личности и образования, духовно-теоретические ориентиры научно-педагогической деятельности.